

ארץ ישראל דורשת מאיתנו להיות עבדי ה'!

אנו נמצאים בין יום העצמאות ליום ירושלים, בחודש התחייה הלאומית שלנו, בחודש שהמאורעות האדירים שהתרחשו בו, שינו ומשנים את כל חיינו ואת כל עבודת ה' שלנו, חודש שבו יצאנו מגלות לגאולה, בפרשתנו מתגלה אחד היסודות החשובים ביותר בהבנת הקשר בין העם והארץ, בהבנת יעודנו ותפקידנו.

התורה בפרשת עריות כותבת אזהרה:

...אל תטמאו בכל אלה, כי בכל אלה נטמאו הגויים אשר אני משלח מפניכם, ותטמא הארץ ואפקד עונה עליה ותקיא הארץ את יושביה, ושמרתם אתם את חקתי ואת משפטי ולא תעשו מכל התועבות האלה האזרח והגר הגר בתוכם, כי את כל התועבות האל עשו אנשי הארץ אשר לפניכם ותטמא הארץ, ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אותה, כאשר קאה את הגוי אשר לפניכם...

פעמיים חוזרת התורה על כך שהארץ נטמאת בעוונות היושבים בה, ושלוש פעמיים חוזרת התורה על כך שהארץ מקיאה את מי שנטמא אותה.

יש כאן חידוש אדיר, ארץ ישראל איננה סתם אדמה, ארץ ישראל היא ארץ חיה, יש לה אמירה ורצון, היא מושפעת ממה שנעשה בה, היא קוראת ליושבים בה להתקדש, ואם הם אינם נענים לקריאה זו, הארץ מוציאה אותם מתוכה. השיבה לארץ, איננה רק הקמת הגוף הישראלי, שעתידי להיות ממלכת כוהנים וגוי קדוש, השיבה לארץ, היא שיבה למקום שהמקום בעצמו, הארץ עצמה, המציאות כולה, קוראת לנו להיות מחוברים לקב"ה, להיות קדושים, לחיות את הערכים ואידיאלים האלוקיים.

מי שמבאר את הדברים באופן נפלא מאד זהו הרמב"ן, ולאור יסודיות וחיובות דבריו אביא את דבריו ואבאר אותם מעט:

"ותטמא הארץ ואפקוד עונה עליה ותקיא הארץ" - החמיר הכתוב בעריות בעבור הארץ, שתטמא בהן ותקיא הנפשות העושות. והנה, העריות חובת הגוף, ואינן תלויות בארץ!

שואל הרמב"ן הרי עריות אינם מצוות התלויות בארץ, ומדוע התורה אומרת שיש חומרה יותר גדולה באיסורי עריות בארץ? אבל סוד הדבר בכתוב שאמר: "בהנחל עליון גוים, בהפרידו בני אדם - יצב גבולות עמים.. כי חלק ה' עמו". והענין, כי השם הנכבד ברא הכול, ושם כוח התחתונים בעליונים, ונתן על כל עם ועם בארצותם לגוייהם כוכב ומזל ידוע כאשר נודע באצטגנינות...

והנה, השם הנכבד הוא אלוהי האלוהים ואדוני האדונים לכל העולם, אבל ארץ ישראל אמצעות הישוב היא נחלת ה' מיוחדת לשמו, לא נתן עליה מן המלאכים קצין שוטר ומושל בהנחילו אותה לעמו המיוחד שמו זרע אוהביו, וזהו שאמר: "והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ", וכתוב: "והייתם לי לעם ואנכי אהיה לכם לאלוקים", לא שתהיו אתם אל אלוהים אחרים כלל.

ארץ ישראל, היא ארץ שבה מופיע הגילוי האלוקי בצורה העליונה ביותר.

והנה, קידש העם היושב בארצו בקדושת העריות וברובי המצות להיותם לשמו... וכתוב: "ואמר לכם אתם תירשו את אדמתם ואני אתננה לכם לרשת אותה אני ה' אלוהיכם אשר הבדלתי אתכם מן העמים", יאמר כי הבדיל אותנו מכל העמים אשר נתן עליהם שרים ואלוהים אחרים בתתו לנו את הארץ, שיהיה הוא יתברך לנו לאלוקים ונהיה מיוחדים לשמו.

כיוון שארץ ישראל היא ההופעה העליונה ביותר של הקב"ה בעולם, לכן מי שנמצא בארץ צריך להתאים לגילוי האלוהי העליון, מי שנמצא בארץ, הוא בשליחות להאיר אור ה' בעולם, הארץ מאפשרת להתאים את כל החיים לגילוי האלוהי העליון המופיע בה.

והנה, הארץ שהיא נחלת השם הנכבד תקיא כל מטמא אותה, ולא תסבול עובדי עבודה זרה ומגלים עריות... ולכך אמר, כי מפני שהם מיוחדים לשמו, בעבור כן נתן להם הארץ, שנאמר: "ואומר לכם אתם תירשו את אדמתם ואני אתננה לכם לרשת אותה אני ה' אלוהיכם אשר הבדלתי אתכם מן העמים".

והנה, בחוצה לארץ, אע"פ שהכול לשם הנכבד, אין הטהרה בה שלימה, בעבור המשרתים המושלים עליה, והעמים תועים אחרי שריהם לעבוד גם אותם...

בחוץ לארץ, התגלות ה' היא עקיפה וממילא יש מקום לעוד כוחות להופיע, כוחות שלא מחוברים לקב"ה באופן ישיר, לא מופיעים את הערכים והאידיאלים אלוהיים באופן מלא, בכל תחומי החיים! וממילא מה שלא מתאים לערכים האלוהיים, לא יוכל להתקיים בארץ, הארץ לא מאפשרת, כי הארץ עצמה היא ארץ ה', נחלת ה', ולא מתקיימים כאן מי שלא מתאים.

והנה, השם הנכבד יתברך אלוהי האלוהים בחוץ לארץ ואלוהי ארץ ישראל שהיא נחלת ה', וזהו טעם: "וזנה אחרי אלהי נכר הארץ", כי האלוהות נכרים בארץ השם ובנחלתו, וזהו שנאמר: "לא ידעו את משפט אלהי הארץ וישלח בם את האריות והנממיתים אותם כאשר אינם יודעים את משפט אלוהי הארץ". והנה, הכותיים לא היו נענשים בארצם בעבדם את אלהיהם לשלח בהם את האריות, ובבואם בארץ השם ועשו שם כמעשיהם הראשונים שלח בהם האריות הממיתים אותם. וכן שנו בספרא: "ולא תקיא הארץ אתכם וגו' ארץ ישראל אינה כשאר ארצות אינה מקיימת עוברי עבירה", ובספרי: "ואין עמו אל נכר" - שלא תהא רשות לאחד משרי האומות לבא לשלוט בכם... והוא מאמרם "כל הדר בחוצה לארץ דומה כמי שאין לו אלוה, שנאמר: לתת לכם את ארץ כנען להיות לכם לאלוהים ואומר: כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה' לאמר לך עבוד אלוהים אחרים".

ואמרו בתוספתא דע"ז: "הרי הוא אומר: ושבתי בשלום אל בית אבי והיה ה' לי לאלוהים ואומר לתת לכם את ארץ כנען, כל זמן שאתם בארץ כנען הייתי לכם לאלוהים אין אתם בארץ כנען כביכול אין אני לכם לאלוהים...".

הקב"ה מתגלה בכל חיינו, רק בא"י, אין גילוי ה' שלם, ואי אפשר לקדש את כל החיים ואת כל המציאות אלא בארץ ישראל. ומן העניין הזה אמרו בספרי: "ואבדתם מהרה - אף על פי שאני מגלה אתכם מן הארץ לחוצה לארץ היו מצויינין במצות שבשתחזרו לא יהו עליכם חדשים. משל לאדון שכעס על אשתו ושלחה לבית אביה אמר לה הוי מתקשטת תכשיטים שבשתחזרי לא יהיו עליך חדשים. וכן אמר ירמיה (לא ב) הציבי לך ציונים אלו המצות שישראל מצוינין בהם". והנה, הכתוב שאמר: "ואבדתם מהרה ושמתם את דברי אלה וגו'" אינו מחייב בגלות אלא בחובת הגוף כתפילין ומזוזות, ופירשו בהן כדי שלא יהיו חדשים עלינו כשנחזור לארץ, כי עיקר כל המצות ליושבים בארץ ה'. ולפיכך אמרו בספרי: "וירשתם אותה וישבתם בה ושמתם לעשות - ישיבת ארץ ישראל שקולה כנגד כל המצות שבתורה".

הרמב"ן אומר כאן דבר נורא ואיום, בעצם, אין מקום לקיום מצוות אלא בארץ ישראל, כי כאן הקב"ה מתגלה, וכאן המעשים החומריים, מחוברים לקב"ה, והמצוות בחו"ל אינם אלא הכנה לקיום המצוות בארץ ישראל, כי המצוות הם עשייה גשמית-חומרית, ורק בארץ ישראל גם הגוף וגם כל החומריות מחוברת לקב"ה.

וזו היא מחשבת הרשעים, שהיו אומרים ליחזקאל "רבינו יחזקאל, עבד שמכרו רבו יש עליו כלום? שנאמר: והעולה על רוחכם היה לא תהיה אשר אתם אומרים נהיה כגוים כמשפחות האדמה לשרת עץ ואבן".

הייתה מחשבה לאור זאת, שברגע שיוצאים מן הארץ, אין חיוב יותר במצוות, כי אי אפשר באמת להתחבר לקב"ה אלא בא"י, ולכן הרשעים אמרו אם יצאנו מן הארץ, אין לנו יותר קשר עם הקב"ה, עבדי ה' בכל חיינו, זה רק בא"י.

וזו היא מצות יעקב אבינו ולכל אשר עמו בשעת ביאתם לארץ: "הסירו את אלהי הנכר אשר בתוכם והטהרו". והשם, לו לבדו נתכנו עלילות, שמתה רחל בדרך בתחילת בואם בארץ, כי בזכותה לא מתה בחוצה לארץ, ובזכותו לא ישב בארץ עם שתי אחיות, והיא היתה הנשאת באיסור האחווה, ונראה שנתעברה מבנימין קודם בואם בשכם, ולא נגע בה בארץ כלל מפני הענין שהזכרנו.

אנו אומרים שהאבות קיימו את התורה, ואיך נשא יעקב אבינו שתי אחיות? ומדוע רק בכניסה לארץ הוא מצווה להסיר את הע"ז? – התשובה היא כי באמת, רק בארץ ישראל מצויים במצוות, רק באי"ה הקב"ה מתגלה כמלך שנמצא ומתגלה בכל המציאות.

ההבנה הזאת, שהיותנו בארץ, משנה את כל מציאות חיינו, הארץ דורשת מאיתנו להתאים את כל חיינו אל דבר ה', והיא גם נותנת לנו את הקדושה והכוחות לעשות זאת!

ונסיים בדברי 'חסד לאברהם', בגדולי המקובלים, וסבו של החיד"א, איש חברון שלמד מדברים אלו עוד לימוד יסודי מאד:

ודע שכל מי שדר בארץ ישראל נקרא צדיק, גם שאינם צדיקים כפי הנראה, שאם לא היה צדיק היה מקיא אותו הארץ,

כדכתיב: 'ותקיא הארץ את יושביה', וכיון שאינה מקיא אותו בוודאי נקרא צדיק אף על פי שהוא נראה בחזקת רשע.

כל מי שנמצא בארץ אומר ה' חסד לאברהם' הוא צדיק, יש לו חיבור לערכים והאדיאלים האלוקיים, כי אם לא היה לו חיבור כזה לא היה יכול להיות בארץ!

החילוקים שאנו מחלקים, בין דתיים לחילוניים, הם מאד חיצוניים, מי יכול לשקול מה יותר מקרב לקב"ה, האם מצוות השבת או מצוות הגיוס לצבא, האם שמירת טהרת המשפחה או בניין כלכלת מדינת ישראל, מה יותר חשוב, מה יותר גדול, מי יותר צדיק?

כפי שאמר הרב ליאו די (ששתי בנותיו ואשתו נרצחו בפיגוע בבקעה):

לפני חמש שנים, בלינו בחופשה נהדרת בגולן. לא היו חנויות בכפר הקטן שבו היה הצימר שלנו, ולכן בוקר אחד ירדתי

במכונית לקריית שמונה לקנות פירות ודגני בוקר לארוחת הבוקר. בדרך אספתי חייל, דיברתי איתו בעברית והוא סיפר לי

שהוא חייל בודד. שאלתי אותו היכן נמצאת משפחתו, הוא אמר לי שהיא בארץ.

תמיד חשבתי שחיילים בודדים, הם יהודים, שבאו לבדם ממדינות אחרות, ושאין להם משפחה בארץ. אז שאלתי אותו, 'איפה

המשפחה שלך?'. הוא השיב שמשפחתו חרדית, ומאז שהחליט להתגייס, הוא בודד. אמר לי 'אני לא דתי'. לא ידעתי מה

לענות.

לאחר שחשבתי, שאלתי אותו, 'מי אומר שאתה לא דתי? אתה לא חושב שלהגן על הארץ ולהציל חיים במחיר של סיכון חיך

היא המצווה הגדולה ביותר שתוכל לעשות? מבחינתי, אתה האדם הדתי שפגשתי אי פעם'. ראיתי דמעות בעיניו, כשהודדתי

אותו.

יהי רצון שנזכה להיות ראויים לארץ, שנקבל כוחות מהארץ, להדבק בה!